

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidfoon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Dissociatieve stoornissen

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Wat zijn dissociatieve stoornissen

- Aparte categorie sinds DSM III (thans DSM IV)
- Onderscheid ten opzichte van persoonlijkheidsstoornissen
- Liggen in het verlengde van de post-traumatische stress stoornis (PTSS)
- Reactie op (langdurige) psychische en/of lichamelijke traumatisering
- Meest beschreven variant: MPS (nu DIS)

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Caleidoscoop

- Landelijke vereniging voor en door mensen met een dissociatieve stoornis
 - Lotgenotencontact
 - Lotgenoten-telefoon (ook informatie)
 - Regiobijeenkomsten
 - Verenigingsblad "de Caleidokrant"
 - Voorlichting en informatieverschaffing
 - Belangenbehartiging
 - Discussie tussen cliënt en hulpverlening stimuleren
- Website: <http://www.caleidoscoop.nl>

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Overzicht van deze presentatie

- Enkele voorbeelden van dissociatie
- Soorten dissociatieve stoornissen (DSM IV)
- Waardoor en wanneer ontstaan zulke stoornissen
- Leven met een dissociatieve stoornis
- Neurofysiologische effecten
- Diagnose en behandeling
- Waar of niet waar
- Dissociatieve stoornissen in de huidige gezondheidszorg

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Soorten dissociatieve stoornissen

- Dissociëren is wegraken van de realiteit om je heen
 - Dagdromen en snelweg-amnesie (nog geen stoornis)
 - Imaginaire vriendjes (meestal nog geen stoornis)
 - Dissociatieve amnesie (meestal voor traumatische gebeurtenis)
 - Fugue (Hitchcock: Spellbound)
 - Dissociatieve identiteits stoornis (DIS - MPS)
 - Depersonalisatie / derealisatie
 - DS-NAO

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Enkele voorbeelden van dissociatie

- Dissociatieve amnesie
 - Letterlijk onvermogen om het trauma na te vertellen
 - Bijvoorbeeld oorlogsveteranen
- Dissociatieve identiteits stoornis
 - Verhaal van "Roos" in de MPS-brochure
- Depersonalisatie en derealisatie
 - Gevoel van alles "in een droom" gebeurt; vaak geen of nauwelijks sociaal of beroepsmatig functioneren

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Historisch perspectief

- Grondslag door Charcot en Janet (midden 19e eeuw, Salpêtrière Parijs)
- Eerste wereldoorlog (shell shock)
 - Daarna veel ups en downs
 - In WO II meer gedegen PTSS onderzoek
 - Opleving n.a.v. Vietnam-veteranen
- Boek "Sybil" begin jaren '70
- Vanaf ca. 1980 meer systematisch onderzoek
 - Veranderde houding t.o.v. incest, huiselijk geweld, e.d.

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Ontstaan van dissociatieve stoornissen

- Nadruk hier vooral op DIS
 - N.B. een keuze ten behoeve van deze presentatie
- Langdurige ernstige traumatisering, vooral in heel vroege kinderjaren (vaak a.g.v. incest e.d.)
- Ontbreken van basis-veiligheid (niet terug kunnen vallen op ouder(s))
- Eigen vermogen om te "vertellen" is nog niet (voldoende) ontwikkeld, verwerking niet mogelijk

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Ontstaan van DIS - 2

- Ervaringen worden gedragen door een "alter"
- Alters hebben een eigen "identiteit", inclusief naam en fysieke en karaktereigenschappen
- Eenmaal in gang gezet is er vaak een progressief effect: steeds meer afsplitsingen
 - "verdeel en heers"
- Op latere leeftijd wordt deze overlevingsstrategie een handicap
- Op zich een "normale" verdedigingsreactie, maar niet iedereen ontwikkelt in zo'n situatie alters

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Ontstaan van DIS - 3

- Hoeveel alters?
 - Twee of meer, veel verschillende verhalen (tot honderden)
 - Aantal niet altijd belangrijk voor leven of behandeling
- Veel alters zijn zich niet van elkaars bestaan bewust (N.B. door "verdeelt en heerst" mechaniek)
- Communicatie soms van ene alter naar de andere maar niet andersom
- Alters kunnen vrouw, man, kind zijn
 - Sommige alters worden niet ouder

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Leven met een dissociatieve stoornis

- Veel (interne) verwarring, vaak ook angsten
- Heel wisselende reactie op omgeving en vice versa; voor omgeving moeilijk te plaatsen, onbegrip
- Soms effecten van "onbeheerste" handelingen (aankopen, reizen, ...)
- Isolement
- Fysiologisch "vreemde" reacties (alters reageren verschillend)

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Caleidoscoop Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Leven met een dissociatieve stoornis - 2

- Soms heel moeilijk leefbaar, maar velen kunnen zich ook heel goed redden (bekende omgeving)
- Vaak moeilijk om langere tijd geconcentreerd aan een ding te werken
- Sommige alters hebben niet de kennis en vaardigheden van andere alters

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofoon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Neurofysiologische effecten

- Psychisch trauma blijkt ook neurofysiologische effecten te hebben
 - Van der Kolk, et al
 - Aantoonbare effecten
- Oververzadiging van neurotransmitters
 - Blokkering van signalen
 - Impliciet tegenover expliciet geheugen: wel ervaren maar niet kunnen verwoorden

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Diagnose

- Structured Clinical Interview
 - SCID-D (in het Nederlands vertaald door Boon en Draijer)
 - Dissociative Experience Scale (DES) lijst
- Met name SCID-D is een statistisch betrouwbare methode; wordt niet altijd gebruikt
- Goede diagnose is moeilijk; sommige symptomen komen ook bij andere stoornissen voor
- Veel gerapporteerde misdiagnoses, resulterend in niet-werkende behandelingen

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Behandeling

- Drie-fasen model
 - Stabilisatie en symptoomreductie
 - Behandeling van traumatische herinneringen
 - Reïntegratie en rehabilitatie
- Volledige model niet altijd voor iedereen geschikt
 - Eerste fase altijd, moet veel aandacht krijgen
- Hypnose wordt nog maar schaars toegepast
- Behandeling kan vele (5-10) jaren in beslag nemen; intensief (1-2 keer per week)

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofoon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Behandeling - 2

- Weinig RIAGG's met gespecialiseerde therapeuten; veel verschillende benaderingen
- Twee gespecialiseerde instellingen
 - Atlantis
 - Bernard Lievegoed kliniek
- Medicatie is meestal alleen symptoombestrijding
 - Bijvoorbeeld depressiviteit
 - Verschillende alters kunnen verschillend reageren
 - Denk ook aan neurofysiologische verstoring

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Waar of niet waar

- Verschil in opvatting tussen experimenteel- en klinisch psychologen
 - Een trauma kun je niet in een laboratorium nabootsen!
- Sommige hulpverleners dringen cliënten verschijnselen op
- Vermenging van medische en juridische zaken
 - Juridische bewijsvoering is iets anders dan behandeling
- Media-belangstelling ("aapjes kijken", sensatie)

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Dissociatieve stoornissen in de huidige gezondheidszorg

- (Te) weinig kennis bij hulpverlening, misdiagnose
- Inflexibiliteit t.a.v. keuze behandelaar
- 90-Sessies vergoeding door verzekeraars
 - Problemen met twee therapeuten parallel
 - Na 90 sessies moet je "genezen" zijn
- Voor speciale behandelinstellingen veel reistijd
- Hinder door de "waar-of-niet" discussie

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop

Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige
persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Stationsplein 6, 3818 LE Amersfoort
Caleidofon 023-5271634

<http://www.caleidoscoop.nl>
gironr. 6933313

caleidoscoop@euronet.nl
bankrek.nr. 50 99 80 988

 Landelijke vereniging voor en door mensen met een meervoudige persoonlijkheid of andere dissociatieve stoornissen

Literatuur

- O. van der Hart (ed.), Trauma, dissociatie en hypnose
- K. Jonker, et al, Dissociatie - een fenomeen opnieuw belicht
- S. Boon en N. Draijer, Screening en diagnostiek van dissociatieve stoornissen
- S. Baeten, Van bezetenheid tot dissociatie
- L. Terr, Schokkende herinneringen
- C. Pfeffer (ed.), Severe stress and mental disturbance in children
- B. vd Kolk, et al, Traumatic stress - the overwhelming experience on mind, body, and society

Versie 1.0 - februari 2002
© Copyright Caleidoscoop
